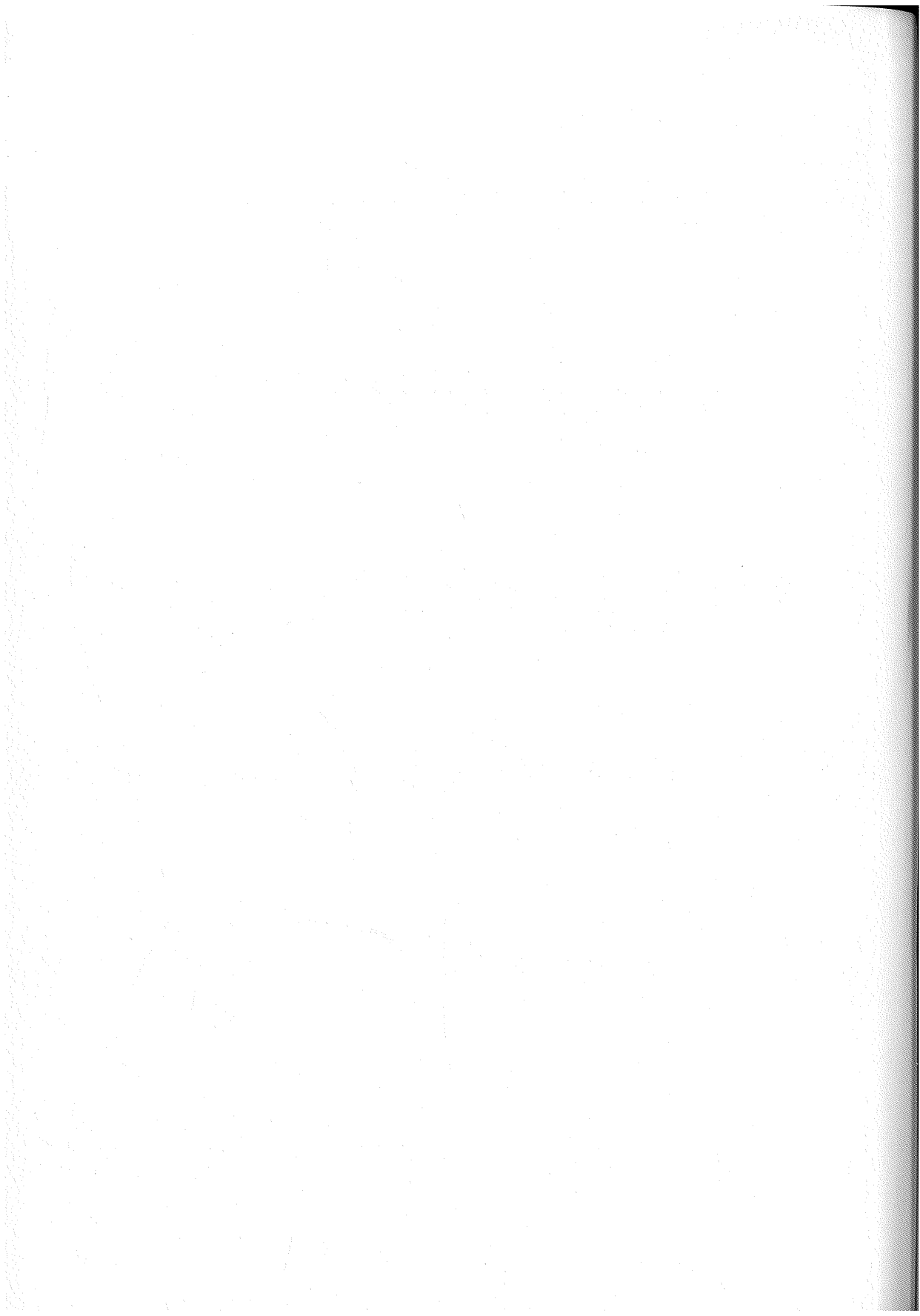

STATISTIČKI PODACI

DR ZORA STEINMAN

BILJEŠKE O IZVORIMA PODATAKA I OBJAŠNENJA

U ovim bilješkama o izvorima upotrijebljenih podataka označuju se samo oni izvori koji su jedinstveni za sve fakultete i visoke škole. Ukoliko su za neke podatke pojedinih fakulteta odnosno visokih škola poslužili drugi izvori, to je označeno uz tabele dotičnih fakulteta ili visokih škola.

Podaci o *nastavnicima i suradnicima u nastavi* uzeti su za razdoblje do 1923/24. šk. god. iz publikacije »Sveučilište u Zagrebu 1874–1924 – Spomenica akademskog senata«; za razdoblje od šk. god. 1924/25. do 1928/29. iz »Godišnjaka Sveučilišta u Zagrebu za 1924/25. – 1928/29.«; za razdoblje od šk. god. 1929/30. do 1938/39. iz »Godišnjaka Jugoslavije (za godine 1929 do 1940)«; za razdoblje od 1939/40. do 1950/51. od fakulteta na osnovu njihova arhiva, a za razdoblje od šk. god. 1951/52. do 1967/68. iz dokumentacije Republičkog zavoda za statistiku u Zagrebu.

Propisi o zvanjima nastavnika i suradnika u nastavi mijenjali su se, pa je bilo poteškoća da se podaci za cijelo razdoblje od osnutka Sveučilišta do 1968. godine svedu na jedinstvenu klasifikaciju zvanja. Zbog toga je čitavo razdoblje podijeljeno na dva perioda: do 1944/45. i od 1945/46. do 1967/68. Iako su postojale razlike u nazivima i sistematizaciji pojedinih zvanja i unutar spomenutih perioda, bilo je moguće da se zvanja svedu na zajedničku klasifikaciju. U tabelama u kojima su prikazani podaci prvog perioda tj. do 1944/45.

uključeni su u kategoriju »docenti« i privatni docenti, jer se nisu mogli razlikovati na temelju objavljenih podataka. U kategoriju »učitelji« uračunati su učitelji jezika i vještina. U tabelama drugog perioda tj. od 1945/46. do 1967/68. u kategoriju »ostalo« u grupi nastavnika uključeni su viši predavači, predavači, profesori više škole i profesori srednje škole. U kategoriju »ostalo« u grupi suradnika u nastavi uključeni su naučni i stručni suradnici, nastavnici vještina i rukovodioci vježbi.

Zbog različitih izvora podataka o nastavnicima moguće je da statistička serija nije potpuno homogena, naročito s obzirom na tretman honorarnih nastavnika i honorarnih suradnika u nastavi. Nije isključeno da su u broj honorarnog osoblja nekih godina uključeni i nastavnici i suradnici u nastavi koji su na istom fakultetu predavali honorarno na katedri izvan matične. Postojeća štampana dokumentacija niti arhive fakulteta nisu dopuštale sigurnu provjeru ove sumnje, naročito za razdoblje prije 1945. godine.

Podaci o *upisu studenata* uzeti su za razdoblje do 1938/39. šk. god. iz istih izvora koji su spomenuti kod bilješke o izvorima podataka za nastavno osoblje. Za razdoblje od 1939/40. do 1944/45. podatke su dali sami fakulteti a podaci od 1945/46. do 1967/68. uzeti su iz arhiva Republičkog zavoda za statistiku.

Za razdoblje do 1946/47. godine daju se podaci samo za redovite studente; podaci o izvanrednim studentima uključeni su u prikaz od šk. god. 1947/48. tj. od stupanja na snagu Uredbe o izvanrednom studiju.

Podaci o *diplomiranju studenata* za razdoblje do šk. god. 1928./29. i od 1939/40. do 1967/68. dobiveni su od fakulteta odnosno visokih škola, a za vrijeme od 1929/30. do 1938/39. uzeti su iz Statističkih godišnjaka Jugoslavije.

U podatke o diplomiranju studenata od šk. god. 1947/48. uključeni su i izvanredni studenti. Međutim, nisu uključeni podaci o diplomiranju na prvom stupnju nastave.

Podatke o *upisu i diplomiranju studenata trećeg stupnja nastave* kao i podatke o stjecanju *doktorata nauka* dali su fakulteti odnosno visoke škole.

Retrospektivni podaci o upisu, diplomiranju i stjecanju doktorata nauka prikazani su, koliko se to moglo, prema sadašnjoj organizacionoj fizionomiji fakulteta, bez obzira na to što su se neki od današnjih fakulteta razvili iz odsjeka prijašnjih fakulteta (Arhitektonski, Građevinski, Geodetski, Fakultet strojarstva i brodogradnje, Elektrotehnički, Tehnološki, Poljoprivredni, Šumarski, Rudarsko-geološko-naftni, Farmaceutsko-biokemijski i Prirodoslovno-matematički fakultet). Iznimka je morala biti učinjena samo kod Prirodoslovno-matematičkog fakulteta, jer se zbog potpuno drugačije organizacije nastavnih grupa, u odnosu na današnje, nije moglo odvojiti odgovarajuće podatke s područja humanističkih nauka od područja prirodnih nauka.

Podaci o upisu, diplomiranju i doktoratima nauka daju se retrospektivno za pojedine fakultete i visoke škole od njihovog osnutka, bez obzira da li su u vremenu osnivanja bili u sastavu Sveučilišta.

Podaci o *stvarnom trajanju studija i napuštanju studija* uzeti su djelomično iz objavljenih analiza Republičkog zavoda za statistiku¹ a djelomično su izrađeni na osnovu dokumentacije istog Zavoda.

¹ Dr Z. Steinman i S. Ivković, Trajanje studija i tokovi školovanja studenata škola trećeg stupnja u SR Hrvatskoj, Zagreb 1969.

Za prikaz stvarnog trajanja studija upotrijebljeni su individualni podaci redovnih studenata koji su diplomirali u toku jedne kalendarske godine i to od 1956. do 1967. godine. Podaci pokazuju stvarno srednje trajanje studija,² od upisa u prvu godinu do diplomiranja.

Problem napuštanja studija osvjetljen je s dva indikatora: procentom studenata pojedinih generacija³ koji redovno prelaze u drugu godinu studija i procentom studenata koji ne dolaze do diplomiranja. Podaci o napuštanju studija ne daju se za visoke škole, jer statistička dokumentacija o tim školama nije dovoljna za izvođenje takvih podataka.

Podaci o *socijalnom porijeklu studenata*, koje je obrađeno prema zanimanju i položaju u zanimanju⁴ oca (odnosno majke, ako student nema oca), uzeti su iz dokumentacije Republičkog zavoda za statistiku. Bez obzira na korisnost komparacije tih podataka za dulji vremenski period, podaci se objavljuju samo za šk. god. 1959/60. i 1964/65, jer su za raniji period podaci obrađeni prema potpuno različitim i neusporedivim klasifikacijama zanimanja u odnosu na ovu koja se aktuelno primjenjuje. Sadašnja klasifikacija, koja se zasniva na kombinaciji obilježja zanimanja i položaja u zanimanju, primjenjuje se u popisima stanovništva i u drugim popisima. Prema tome, ona osigurava usporedivost s podacima o stanovništvu.

Podaci o socijalnom porijeklu studenata odnose se samo na redovne studente koji nisu u radnom odnosu. Budući da je u posljednjem deceniju postojala praksa da se na studij upućuju studenti koji su u radnom odnosu i za vrijeme studija primaju plaću, podaci o takvim studentima, prema metodologiji obrade, nisu uključeni u tu obradu nego su, analogno prema izvanrednim studentima, obrađeni po vlastitom zanimanju i djelatnosti, a ne po zanimanju roditelja. Zbog toga kod nekih fakulteta i visokih škola dolazi do razlike između broja redovnih studenata prikazanih u podacima o upisu studenata i podataka o socijalnom porijeklu studenata.

Upotrijebljeni znakovi:

pojava ne postoji: —

podatak nepoznat: ...

² Srednje trajanje studija izraženo je, osim aritmetičkim sredinama koje se u tu svrhu primjenjuju redovito još i medijalnim vrijednostima, da bi se tako uklonio utjecaj često vrlo velikog ekstremnog produžavanja studija manjeg broja studenata, što svakako utječe na povećanje aritmetičke sredine i donekle deformira sliku stvarnog trajanja studija znatnog broja studenata.

³ Generacijom studenata smatra se grupa studenata koja je iste šk. god. prvi put upisala pojedini fakultet odnosno visoku školu.

⁴ Položaj u zanimanju treba da označi da li osoba vrši svoje zanimanje na osnovu radnog odnosa (radnik, službenik) ili u svojstvu člana zadruge, ili posluje za svoj račun (kao samostalan bez radnika, odnosno kao poslodavac), ili svoje zanimanje vrši na imanju ili radnji nekog od članova domaćinstva i ne prima za to plaću (pomažući član porodice) ili je uživalac penzije, pomoći, rente (lica s osobnim prihodima).

